

VENDIM
Nr. 18, datë 31.3.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vladimir Kristo	anëtar i “ “
Sokol Berberi	anëtar i “ “
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “

me sekretare Blerina Basha, në datën 26.11.2013 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 48/20 Akti, që i përket:

KËRKUES: Ndoc Molla

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosarsyetimit të vendimit penal të Gjykatës së Lartë, brenda një afati të arsyeshëm.

Shfuqizimi i vendimit të datës 16.1.2013 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

Dëmshtëpërlimi në shumën 200 000 lekë nga ana e Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 42, 131/f, 134, pika 1/g, 134/2 dhe 142/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, shqyrtoi dokumentet e paraqitura dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 260, datë 19.6.2009, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër ka vendosur: “*Deklarimin fajtor të të pandehurit Ndoc Shtjefën Molla, për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit të dokumenteve” (e kryer në formën e përdorimit), veprë kjo e parashikuar si krim nga neni 186/1 i Kodit Penal dhe dënimin e tij me 6 (muaj) burgim e 200 000 (dyqind mijë) lekë gjobë. Në aplikim të nenit 59 të Kodit Penal, urdhërohet pezullimi i dënimit me burgim dhënë me këtë vendim, ndaj të pandehurit Ndoc Shtjefën Molla, duke u vënë i pandehuri në provë, me kusht që gjatë kohës së provës që është dy vjet dhe fillon nga dita e sotme, datë 19.6.2009, të mos kryejë veprë tjetër penale.....” Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim kërkuesi.*

2. Me vendimin nr. 16, datë 25.1.2010, Gjykata e Apelit Shkodër ka vendosur: “*Prishjen e vendimit nr. 260, datë 19.6.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër dhe pushimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit Ndoc Molla (parashikuar nga neni 186/1 i Kodit Penal), pasi nuk vërtetohet fajësia e tij*”.

3. Mbi rekursin e paraqitur nga prokurori, me vendimin e datës 16.1.2013, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur “*Prishjen e vendimit nr. 16, datë 25.1.2010 të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 260, datë 19.6.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër lidhur me fajësinë dhe dënimin e tij me burgim. Ndryshimin e këtij vendimi duke hequr dënimin me gjobë.*”

4. Edhe pse vendimi i Gjykatës së Lartë (pjesa urdhëruese) është shpallur në datën 16.1.2013, kërkuesi nuk është pajisur me një kopje të tij, duke mos u njohur me argumentet e vendimit të asaj gjykate që ka vendosur dënimin e tij. Kërkuesi rezulton t’i jetë drejtuar disa herë Gjykatës së Lartë me kërkesë për vënien në dispozicion të vendimit të arsyetuar (kërkesat e datës 11.3.2013 dhe 3.7.2013). Me shkresën nr. 41/1 prot., datë 10.7.2013, kancelari i Gjykatës së Lartë i është përgjigjur kërkuesit duke e informuar vetëm lidhur me dispozitivin e vendimit të Kolegjit Penal.

5. Me kërkesën e datës 9.9.2013, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese, për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosarsyetimit të vendimit brenda një afati të arsyeshëm.

6. Pas marrjes së vendimit për kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, Gjykata Kushtetuese i ka

kërkuar Gjykatës së Lartë informacion zyrtar për fazën në të cilën ndodhej arsyetimi i këtij vendimi. Me shkresën e datës 5.11.2013, Gjykata e Lartë ka dërguar një kopje të arsyetuar të vendimit, i cili mban datën e shpalljes së tij, por nuk ka informuar lidhur me momentin në të cilin ai është depozituar i arsyetuar në sekretarinë e asaj gjykate dhe është bërë i disponueshëm nga kërkuesi.

II

7. Kërkuesi Ndoc Molla, pretendon cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosarsyetimit të vendimit gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, si dhe kërkon edhe shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë, duke parashtruar në thelb këto shkaqe:

7.1 Neni 142 i Kushtetutës ka sanksionuar detyrimin e gjykatave që të arsyetojnë vendimet e tyre dhe ligji organik i Gjykatës së Lartë ka parashikuar një afat 30 ditor për arsyetimin e vendimeve. Gjykata e Lartë jo vetëm që nuk ka zbatuar ligjin e saj organik, por edhe me kërkesat e përsëritura të kërkuesit dhe avokates së tij ka vepruar me keqdashje për të penguar kërkuesin për të ushtruar ankimin e tij më tej. Nga ana e Gjykatës së Lartë kërkuesi është informuar vetëm për dispozitivin e vendimit, por nuk i është vënë në dispozicion një kopje e vendimit. Në këtë mënyrë ai ka humbur afatin 6-mujor për t'iu drejtuar Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), me një kërkesë të plotë që përfshinte më shumë se cenimin e nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).

7.2 Neni 6 i KEDNJ-së përfshin si element të procesit të rregullt edhe detyrimin që gjykata duhet të japë një arsyetim të detajuar. Në jurisprudencën e GJEDNJ-së është theksuar se gjykatat kombëtare duhet t'i japin përgjigje argumenteve të ngritura nga palët dhe se ka shkelje të këtij neni nëse nuk i kanë dhënë përgjigje një argumenti thelbësor në çështjen në shqyrtim. Në rastin konkret, kur Gjykata e Lartë nuk e ka arsyetuar fare vendimin e saj, GJEDNJ-ja potencialisht do të konstatonte unanimisht shkelje të nenit 6 të KEDNJ-së.

7.3 Neni 6/1 i KEDNJ-së nuk parashikon shprehimisht që një vendim i arsyetuar duhet të jepet në formë të shkruar apo në një kohë të përcaktuar, por është e pranueshme që arsyetimi të jepet në një kohë të arsyeshme që të mos cenojë të drejtën për ankim të kërkuesit.

7.4 Duke qenë se konstatimi i cenimit nuk i zgjidh pasojat e një situatë të tillë, kërkuesi kërkon shfuqizimin e tij pasi, duke qenë se ai është shpallur i paarsyetuar dhe nuk është arsyetuar brenda afatit 30 ditor, ai është një vendim absolutisht i pavlefshëm.

7.5 Për shkak të shqetësimit që kjo çështje i ka dhënë kërkuesit, ai kërkon edhe dëmshpërblim nga ana e Gjykatës së Lartë, për moskryerje të rregullt të detyrës prej asaj gjykate.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Lidhur me pretendimin për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosarsyetimit të vendimit gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm

8. Gjykata Kushtetuese (Gjykata) i vlerëson pretendimet e paraqitura para saj në vështrim të standardeve kushtetuese që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor, veçanërisht në aspektin e detyrimit të gjykatave të juridiksionit të zakonshëm për respektimin e këtyre standardeve.

9. Në jurisprudencën kushtetuese, e drejta për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar është konsideruar pjesë përbërëse dhe e pandarë e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të neneve 42, 142/1 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Arsyetimi i vendimeve gjyqësore është një element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, duke iu dhënë njëkohësisht mundësinë për ta kundërshtuar atë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse (përfshirë dhe Gjykatën Kushtetuese) dhe, që kjo të bëhet e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit në të cilin gjykata tregon me qartësi faktet, ligjin e zbatueshëm dhe arsyet që e kanë shtyrë për të bërë zgjedhjen ndërmjet disa mundësive (*shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 4, datë 5.2.2014 të Gjykatës Kushtetuese*). Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimin nr. 29, datë 15.5.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Megjithatë, edhe pse neni 142 i Kushtetutës i detyron gjykatat të arsyetojnë vendimet e tyre, kjo nuk mund të kuptohet sikur kërkohet një përgjigje e detajuar për çdo argument (*shih vendimet nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 17, datë 16.5.2011; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 16, datë 19.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

10. Neni 43 i Kushtetutës ka sanksionuar të drejtën e ankimit kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë. Gjykata ka theksuar se e drejta themelore e ankimit është një e drejtë procedurale që shërben për të mbrojtur një të drejtë substanciale. Kjo e drejtë bazohet në parimin se “...nuk mund të ekzistojë një e drejtë pa të drejtën e ankimit” ose, “...nuk ka të drejtë ankimi pa pasur një të drejtë”. E drejta e ankimit, në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës, duhet kuptuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar në një gjykatë më të lartë vendimin e dhënë ndaj tij nga një gjykatë më e ulët (*shih vendimin nr. 12, datë 14.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Kushtetuta, në nenin 43, parashikon se çdokush ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe. E drejta e ankimit kundër një vendimi gjyqësor, mbi bazën e parashikimit kushtetues, gjen zbatim edhe në dispozitat materiale e procedurale konkrete. Kjo e drejtë duhet kuptuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar individit të drejtën për t’u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 14, datë 5.7.2005; nr. 5, datë 6.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ka pranuar se mbrojtja kushtetuese dhe ligjore e të drejtave dhe lirive të individit mund të realizohet vetëm kur ushtrohet brenda afateve të përcaktuara në Kushtetutë dhe ligje. Përcaktimi i këtyre afateve nuk përbën një qëllim në vetvete, por bëhet për mbrojtjen e të drejtave të tjerëve dhe në funksion të parimit të sigurisë juridike (*shih vendimet nr. 19, datë 23.12.2004; nr. 26, datë 15.12.2008; nr. 17, datë 19.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*). Mospërcaktimi i këtyre afateve do të çonte në një situatë të tillë ku konfliktet gjyqësore asnjëherë nuk do të zgjidheshin përfundimisht mes palëve dhe situata e tyre do të ishte e pasigurt, pasi në çdo moment, një e drejtë e fituar me një vendim gjyqësor, potencialisht do të mund të cenohej apo prekej me një vendim të dhënë nga një gjykatë më e lartë (*shih vendimin nr. 5, datë 2.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjykata ka vlerësuar se kontrolli i kushtetutshmërisë së një vendimi gjyqësor vlerësohet në një kontekst të caktuar faktesh që lidhen me të drejtën për proces të rregullt ligjor. Rastet që i paraqiten Gjykatës mbi bazën e ankimit të individëve, duhet të shqyrtohen domosdoshmërisht në bazë të provueshmërisë së fakteve të dhëna. Marrja e vendimit për çështje kushtetuese kondicionohet nga përcaktimi i fakteve kushtetuese, mbi bazën e të cilave vlerësohet respektimi i së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Përderisa Gjykata Kushtetuese ka autoritetin për të vendosur përfundimisht për çështje të kushtetutshmërisë së procesit gjyqësor, ajo nuk mund ta ushtrojë këtë kompetencë pa analizuar faktet e natyrës kushtetuese (*shih vendimin nr. 5, datë 2.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata vëren se neni 19 i ligjit nr. 8588, datë 15.3.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”, parashikon se: “Vendimet e Gjykatës së Lartë shpallen të arsyetuara jo më vonë se 30 ditë nga përfundimi i shqyrtimit gjyqësor. Vendimet e kolegjeve të Gjykatës së Lartë, së bashku me mendimet e pakicës, botohen në Buletinin Periodik të Gjykatës së Lartë. Vendimet për njësimin ose ndryshimin e praktikës gjyqësore botohen në numrin më të parë të Fletores Zyrtare.” Nga materialet e çështjes konkrete në shqyrtim, rezultojnë se kërkuesi është njohur me vendimin penal të Gjykatës së Lartë (pjesën urdhëruese të tij) në datën 16.1.2013, kur është zhvilluar edhe seanca gjyqësore, por vendimi i arsyetuar mbi shkaqet për prishjen e vendimit nr. 16, datë 25.1.2010 të Gjykatës së Apelit Shkodër, që kishte pushuar çështjen penale në ngarkim të kërkuesit, dhe lënien në fuqi të vendimit nr. 260, datë 19.6.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër, që e kishte deklaruar atë fajtor dhe dënuar për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit të dokumenteve” (e kryer në formën e përdorimit), është vënë në dispozicion të palëve disa muaj më vonë, pas fillimit të shqyrtimit të kësaj çështjeje në Gjykatën Kushtetuese.

13. Gjykata ka vlerësuar edhe se, jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt në aspektin kushtetues dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit (*shih vendimet nr. 21, datë 1.10.2008; nr. 40, datë 22.9.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, ka parashikuar një afat dyvjeçar për paraqitjen e kërkesës përpara Gjykatës Kushtetuese, për pretendimet që lidhen me cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 dhe 131/f të Kushtetutës, nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm. Në këto kushte Gjykata vlerëson se, edhe pse Gjykata e Lartë nuk ka respektuar afatin ligjor të parashikuar në ligjin e saj organik për shpalljen të arsyetuar të vendimit gjyqësor të asaj gjykate, kërkuesi nuk ka humbur afatin ligjor për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë së atij vendimi, në lidhje me të drejtën e tij për një proces të rregullt ligjor. Në këto kushte, e drejta e kërkuesit për të pasur një gjykim përfundimtar lidhur me pretendimet e tij, është e garantuar.

B. Lidhur me pretendimet e tjera të ngritura në kërkesë

14. Gjykata vëren se në objekt të kërkesës, kërkuesi ka kërkuar edhe shfuqizimin e vendimit të datës 16.1.2013 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, por ai nuk ka paraqitur asnjë argument për të mbështetur këtë kërkim, kjo edhe për arsye se kërkuesi nuk ishte njohur ende me argumentet e vendimit të Kolegjit Penal.

15. Gjykata, në praktikën e saj, ka pranuar rishqyrtimin e kërkesës së të njëjtit individ, me të njëjtin objekt, kur përmes një kërkesë tjetër, brenda afatit 2-vjeçar të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, ka argumentuar një shkak të ri për antikushtetutshmërinë e vendimmarrjes së gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 29, datë 21.12.2006; nr. 21, datë 29.4.2010; nr. 60, datë 28.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Kërkuesi, në objekt të kërkesës së tij, ka kërkuar edhe dëmshpërblim nga ana e Gjykatës së Lartë, në shumën 200 000 lekë. Në lidhje me këtë pretendim, Gjykata vlerëson se ai është një kërkim i cili mund të paraqitet në gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, në bazë të dispozitave të Kodit Civil që kanë të bëjnë me kompensimin e dëmit të shkaktuar. Në këto kushte, edhe kjo kërkesë nuk mund të merret në shqyrtim nga Gjykata.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f”, dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës; neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Fatmir Hoxha, Altina Xhoxhaj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

Për arsye se nuk ndajmë të njëjtin qëndrim me shumicën lidhur me përfundimin e arritur në këtë çështje dhe argumentet mbi të cilat mbështetet ky qëndrim, e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice.

Në arsyetimin e saj shumica ka theksuar se jo çdo shkelje e rregullave procedurale e bën procesin të parregullt në aspektin kushtetues dhe se ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor kanë ato shkelje thelbësore, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit. Në këtë kuptim, edhe pse Gjykata e Lartë nuk ka respektuar afatin ligjor të parashikuar në ligjin e saj organik për shpalljen e arsytuar të vendimit gjyqësor të asaj gjykate, kërkuesi nuk ka humbur afatin ligjor për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë së atij vendimi, në lidhje me të drejtën e tij për një proces të rregullt ligjor. Për pasojë, sipas shumicës, e drejta e kërkuetit për të pasur një gjykim përfundimtar lidhur me pretendimet e tij është e garantuar (*prg. 13 i vendimit*).

E drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42, 142/1 të Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsytuar. Funksioni i një vendimi të arsytuar është t’u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Nga ana tjetër, vetëm duke dhënë një vendim të arsytuar mund të realizohet një kontroll publik i administrimit të drejtësisë. Gjykatat duhet të parashitrojnë, në mënyrë të përmbledhur, rrethanat e faktit, provat mbi të cilat bazohet vendimi, mënyrën e vlerësimit të këtyre provave, pra të tregojnë me qartësi të mjaftueshme arsyet mbi të cilat mbështesin vendimet e tyre. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve, në përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 3, datë 19.2.2013; nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 23, datë 4.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*).

GJEDNJ-ja, në çështjen *Delcourt kundër Belgjikës*, ndër të tjera, është shprehur se “vendimet gjyqësore gjithmonë ndikojnë mbi personat. Megjithatë vendimi i Gjykatës së Kasacionit thjesht konfirmon ose anulon një vendim, ai vendim mund të ketë efekte të ndryshme në pozicionin e personit të interesuar. Madje, nganjëherë, gjykimi i Kasacionit ka pasoja shumë më të mëdha mbi fatin e një personi se vendimet e gjykatës së faktit dhe të apelit. Në një shoqëri demokratike, në kuptimin e kësaj Konvente, e drejta për një administrim të mirë të drejtësisë zë një vend kaq të dallueshëm, sa që asnjë interpretim i ngushtë i nenit 6 § 1 nuk përputhet

me qëllimet dhe objektin e kësaj dispozite” (shih çështjen *Delcourt kundër Belgjikës*, datë 17.1.1970, § 25, 26).

Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Lartë nuk ka respektuar detyrimin për të dhënë arsyet e vendimarrjes së saj brenda një afati të arsyeshëm. Kur është shpallur vendimi, ai është njohur vetëm me përmbajtjen e pjesës urdhëruese të tij pa iu vënë në dispozicion kopja e arsyetuar e vendimit dhe deri në datën e paraqitjes së kërkesës në Gjykatën Kushtetuese nuk ka mundur të njihet me shkaqet që e kanë çuar Gjykatën e Lartë në mbajtjen e qëndrimit të saj (shih prg. 4 të vendimit).

Gjykata ka vlerësuar se në juridiksionin e saj përfshihen edhe kërkesat e individëve për cenimin e së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm, pavarësisht se gjykimi për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese dhe ligjore të tyre ende nuk ka përfunduar në të gjitha shkallët e gjykimit prej gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese). Në këtë drejtim, arsyeshmëria e zgjatjes së procesit vlerësohet mbi bazën e kriterëve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, pra nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuesit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuesin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese).

Për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara, volumin e provave shpresore, numrin e personave të pandehur etj. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës rezultojnë se kërkuesi është gjykuar për kryerjen e veprës penale të “falsifikimit të dokumenteve” (e kryer në formën e përdorimit), parashikuar nga neni 186/1 i Kodit Penal. Duke iu referuar vendimeve gjyqësore dhe rrethanave faktike nuk rezultojnë që kjo çështje të ketë qenë komplekse, në kuptim të elementeve të sipërcituara, çka do të mund të justifikonte vonesat në arsyetimin e vendimit lidhur me të.

Për sa i përket sjelljes së kërkuesit, nuk rezultojnë që ai të ketë sjellë vonesa, por përkundrazi i është drejtuar disa herë Gjykatës së Lartë duke i kërkuar vënien në dispozicion të vendimit të arsyetuar të dhënë ndaj tij (kërkesat e datës 11.3.2013 dhe 3.7.2013).

Në lidhje me sjelljen e autoriteteve publike, Gjykata, ndër të tjera, është shprehur se neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit, në mënyrë të tillë, që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregullt ligjor, përfshirë këtu dhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë, që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme (shih vendimin nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese). Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se personi që ushtron ankim/rekurs është i interesuar të ndjekë fatin e ankimit të tij, por kjo nuk nënkupton se i takon vetëm atij përgjegjësia të ndjekë pafundësisht fatin e dosjes gjyqësore, e cila administrohet nga gjykata dhe jo nga kërkuesi. Ajo ka theksuar se e drejta e ankimit, ashtu si edhe ajo e aksesit në gjykatë, nuk mund t’i cenohen kërkuesit për shkaqe që rrjedhin nga mangësitë ose gabimet në veprimtarinë e vetë organeve shtetërore (shih vendimet nr. 32, datë 22.7.2011; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 22, datë 26.7.2006 të Gjykatës Kushtetuese).

Neni 19 i ligjit organik të Gjykatës së Lartë ka parashikuar një afat 30 ditor nga përfundimi i shqyrtimit gjyqësor për shpalljen të arsyetuar të vendimeve të asaj gjykate. Nga rrethanat e çështjes rezultojnë se Gjykata e Lartë e ka shpallur pjesën urdhëruese të vendimit të saj në datën 16.1.2013, kur është zhvilluar edhe seanca gjyqësore, kurse argumentet për qëndrimin e saj për shfuqizimin e vendimit të gjykatës së apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të shkallës së parë, i janë vënë në dispozicion kërkuesit pas më shumë se 6 muaj (nëse i referohemi shkresës së kancelarit të Gjykatës së Lartë) dhe më shumë se 8 muaj (nëse i referohemi momentit kur vendimi i arsyetuar është bërë i aksesueshëm në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë).

Sipas shumicës, edhe pse Gjykata e Lartë nuk ka respektuar afatin ligjor të parashikuar në ligjin e saj organik për shpalljen e arsyetuar të vendimit gjyqësor të asaj gjykate, fakti që kërkuesi nuk e ka humbur afatin ligjor për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kontrollin e kushtetutshmërisë së atij vendimi, nuk e bën procesin ligjor të parregullt.

Nuk jemi dakord me këtë qëndrim të shumicës. Gjykata, bazuar dhe në jurisprudencën e GJEDNJ-së, ka theksuar se vetëm fakti që autoritetet shtetërore kanë zbatuar vendimin, pas një vonese thelbësore, nuk mund të konsiderohet se i heq automatikisht kërkuesit statusin e personit të cilit i është cenuar një e drejtë, në kuptimin kushtetues dhe se, rrjedhimisht, kërkuesi mundet ende të pretendojë se është i cenuar në të drejtat e tij të garantuara nga Kushtetuta (shih vendimin nr. 8, datë 23.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese).

Për më tepër, vlerësimi i respektimit të procesit të rregullt ligjor, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, bëhet nga Gjykata rast pas rasti dhe në varësi të rrethanave konkrete të çështjes. Në rastin

në shqyrtim rezulton se kërkuesi është deklaruar fajtor dhe është dënuar me 6 vjet burgim (dënim i cili është pezulluar) dhe 200 000 lekë gjobë, vendim i cili është prishur nga gjykata e apelit, duke u vendosur pushimi i çështjes penale pasi nuk provohet fajësia e kërkuesit. E vënë në lëvizje në bazë të rekursit të paraqitur nga prokurori, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur prishjen e vendimit të pafajësisë dhe lënien në fuqi të vendimit të apelit lidhur me fajësinë dhe dënimin e tij me burgim, duke hequr dënimin me gjobë.

Në këto kushte, duke pasur parasysh efektet dhe ndikimin që vendimi i Gjykatës së Lartë do të sjellë mbi kërkuesin, i cili humb tashmë statusin e një personi të pafajshëm, për të ishte shumë e rëndësishme që të njihej sa më parë me vendimin e arsyetuar të Gjykatës së Lartë. Njohja me vendimin e arsyetuar do t'i krijonte mundësinë kërkuesit të vlerësonte dhe të përdorte, brenda një kohe të arsyeshme, mjetet juridike për të kundërshtuar argumentet e përdorura nga Gjykata e Lartë, në funksion të garantimit substancial të së drejtës së ankimit.

Për sa më sipër, vlerësojmë se, në rastin konkret, pretendimi i kërkuesit për konstatimin e cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosarsyetimit të vendimit gjyqësor brenda një afati të arsyeshëm, është i bazuar.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vitore Tusha